

Ukrainy. Warto podkreślić ten fakt, bowiem wiele obszarów objętych w naszych granicach tą formą ochrony, jaką jest park narodowy, rozprzestrzenia się na terytorium naszych sąsiadów. Istnieją więc wspólne problemy ochronne i współpraca w ich rozwiązywaniu jest pożądana.

Sesja referatowa w pierwszym, jak i drugim dniu tego spotkania podzielona była na bloki, składające się z 2–4 prelekcji. Przewodniczyli im kolejno: prof. S. Radwan, dr hab. J. Gawlik, dr hab. R. Dziedzic, prof. I. Wojciechowski i prof. B. Zdanowski. Ostatnią część spotkania ponownie prowadził prof. S. Radwan.

W pierwszym dniu obrad wiele uwagi poświęcono torfowiskom. Prelegenci zapoznali szczegółowo słuchaczy z warunkami rozwoju i funkcjonowania tych ekosystemów (I. Wojciechowski), z waloryzacją i sposobami czynnej ich ochrony (D. Fijałkowski; M. Sołtys, A. Różycki) i wreszcie z problemami towarzyszącymi zabiegom ochronnym przeprowadzanym na torfowiskach (S. Romer). Bardzo interesujący w szerszym kontekście był referat dr. hab. M. Kalinina z Narodowej Akademii Nauk Białorusi, poświęcony potencjalnej ochronnej roli ekosystemów bagiennych i torfowiskowych przed niekorzystnym oddziaływaniem wydobywającego się z głębi ziemi radonu, którego najwyższe koncentracje w powietrzu notowane były na odbagnionych terenach Białoruskiego Polesia, na obszarze występowania tektonicznych pęknięć głębinowych. Tam też notowane były najliczniej przypadki chorób górnych dróg oddechowych (w tym raka) u dzieci. Ponieważ obszary zwiększonej zachorowalności nie pokrywały się z terenami o największym nasileniu antropopresji, przyjęto hipotezę, iż naturalne kompleksy bagienne są filtrem dla wydobywającego się radonu (tytuł referatu: „Rola ekosystemów bagiennych w ochronie ludności przed szkodliwym promieniowaniem ziemi”).

Ponadto przedstawione zostały: stan aktualny, przekształcenia naturalne i antropogeniczne oraz kierunki koniecznych zabiegów ochronnych, w tym przeciwdziałanie skutkom zabiegów melioracyjnych na terenie parków narodowych: Poleskiego, Szackiego, Kampinoskiego i Narwiańskiego (S. Radwan, D. Piasecki, M. W. Lwowicz, A. A. Gorun; T. J. Chmielewski, H. Banaszuk) oraz rezerwatu „Gorbacz” w północno-wschodniej Polsce (W. Mioduszewski).

W drugim dniu konferencji tematyka wygłoszonych referatów była bardziej zróżnicowana. Aktualny stan ekosystemów wodno-torfowiskowych na Ukraińskim Polesiu, w tym na obszarze Szackiego i Desniansko-Starohutskiego Parku Narodowego przedstawiła dr T. Andrienko z Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. Prelegentka zwróciła szczególną uwagę na podtajgowy charakter prezentowanych ekosystemów oraz ich troficzną różnorodność. Na omawianym obszarze występują bowiem m.in. spotykane często w tajdze torfowiska oligotroficzne oraz – częściej – torfowiska mezotroficzne z szeregiem rzadkich i reliktowych gatunków roślin (tytuł referatu: „Ekosystemy wodno-torfowiskowe Polesia Ukraińskiego”). W tym bloku referatów przedstawione zostały szczegółowo cele ochrony stosunków wodnych Poleskiego PN oraz zasady i warunki ich realizacji (T. J. Chmielewski, Z. Michalczyk, S. Radwan). Przedstawiono także charakterystykę ekosystemów wodnych Poleskiego PN, stopień ich naturalności oraz typy i kierunki zabiegów ochronnych (R. Kornijów, S. Radwan). Omawiano także

problemy ochrony wód i torfowisk na terenie innych parków narodowych: Roztoczańskiego (S. Bartoszewski, B. Lorens), Wielkopolskiego (L. Burchardt, S. Cerbin, M. Kokociński, N. Kuczyńska-Kippen, D. Machowiak-Bennett, B. Messyasz, B. Nagengast, M. Pełechaty, J. Siepak), Narwiańskiego (R. Gradziński, R. Soja; A. Czerwiński) oraz Wigierskiego (S. Niewolak; A. Hutorowicz, J. Turnowski, B. Zdanowski). Przykładowe serie sukcesyjne zbiorowisk makrofitów w jeziorach eutroficznych oraz problemy związane z przewidywaniem ich kierunku na podstawie przestrzennego układu fitolitoralu przedstawił prof. S. Kłosowski.

Bardzo interesujące wyniki badań przeprowadzonych w rozlewiskach rzeki Narwi przedstawione zostały przez dr. R. Soję (R. Gradziński, R. Soja: „Narew jako przykład rzeki anastomozującej”). Jasno zaprezentowany przez autorów i udokumentowany charakter rzeki czyni ją rzadkością w skali świata. Stwarza także przesłanki do podejmowania dalszych jej wnikliwych badań oraz sformułowania nowego, niezwykle ważnego, celu ochrony w granicach Narwiańskiego Parku Narodowego. Na zakończenie obrad prof. S. Żurek przedstawił syntetycznie aktualny stan ochrony rezerwatowej obszarów torfowiskowych w Polsce.

Na plakatach przedstawiano głównie wyniki badań monitoringowych zmian zachodzących w ekosystemach wodnych i torfowiskowych zarówno na poziomie mikro- i makrofitów, jak i zwierząt. Dużo uwagi poświęcono wieloletnim zmianom zachodzącym w biocenozach w wyniku naturalnych, a szczególnie antropogenicznych, przekształceń stosunków hydrologicznych. Prezentowano także stan zanieczyszczeń wód cennych przyrodniczo obszarów (Wigierski Park Narodowy) na podstawie wyników monitoringu bakteriologicznego. Trudno wymienić wszystkie zagadnienia prezentowane w formie plakatów oraz ich autorów choćby z uwagi na dużą liczbę ekspozycji i różnorodność tematyczną. Dobrym rozwiązaniem zatem okazała się sesja plakatowa pod przewodnictwem dr. hab. R. Kornijowa, podczas której każdy autor miał kilka minut na prezentację plakatu i następującą po niej dyskusję. Sesja ta odbyła się wieczorem pierwszego dnia konferencji po sesji terenowej, w czasie której organizatorzy zaprezentowali uczestnikom kompleks rzadkich torfowisk niskich (o charakterze węglanowym) Bagno Bubnów i Bagno Staw, objęty od 1991 r. ochroną rezerwatową z uwagi na wysoki poziom naturalności tego terenu oraz obecność rzadkich i chronionych gatunków zwierząt, a także roślin i ich zespołów. Rezerwat „Bagno Bubnów” wraz z otaczającymi terenami włączony został w granice Poleskiego Parku Narodowego, jednego z czterech naszych parków, w których ekosystemy wodno-torfowiskowe są głównym obiektem ochrony.

Konferencja cechowała się wysokim poziomem zarówno prelekcji i plakatów, jak i dyskusji, na którą czasu było jednak zbyt mało. Obradom przysłuchiwali się zaproszeni goście z Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Krajowego Zarządu Parków Narodowych, przedstawiciele władz parków narodowych i krajobrazowych, polskich i zagranicznych, a także wojewódzki konserwator przyrody z Lublina. Wnioski wynikające z obrad konferencji zostaną przedstawione władzom Krajowego Zarządu Parków Narodowych i opublikowane na łamach „Parków

Narodowych”. Referaty i plakaty natomiast zostaną wydane w formie książkowej wiosną 2000 roku.

Warto podkreślić bardzo miłą atmosferę w czasie konferencji, stworzoną przez organizatorów i chętnie podtrzymywaną przez licznie przybyłych uczestników, czego niewątpliwym wzmocnieniem było ognisko zorganizowane na zakończenie pierwszego dnia spotkania. Na przykładzie tej konferencji można stwierdzić, iż idei aktywnej ochrony przyrody nie ograniczają ani bariery językowe, ani terytorialne. Istotna jest natomiast wnikliwa, interdyscyplinarna ocena aktualnego stanu ekosystemu i dostosowanie do niego odpowiedniej strategii ochrony, konsekwentnie następnie realizowanej.

Mariusz Pelechaty